

Zápis

Zasadnutie MRKS Euratom a strategickej RKS online formou

29. november 2021, ÚJD SR

1. Úvod

V súlade s uznesením vlády SR č. 442 zo dňa 17. mája 2006 vyplýva Úradu jadrového dozoru SR (ÚJD SR) povinnosť organizovať dvakrát ročne zasadnutie Medzirezortnej koordinačnej skupiny na koordináciu úloh vyplývajúcich z jednotlivých ustanovení Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (MRKS Euratom). Spravidla sú tieto zasadnutia organizované na jar a na jeseň a sú koordinované so strategickou Rezortnou koordinačnou skupinou pre európske záležitosti zriadenej na ÚJD SR (RKS). V nadväznosti na pokračujúcu situáciu v súvislosti s koronavírusom a aktuálne prijatými opatreniami, sa ÚJD SR rozhodol zorganizovať online formát zasadnutia MRKS Euratom. Zasadnutie MRKS EURATOM a strategickej RKS otvoril predseda p. Metke.

Z jarného zasadnutia, ktoré sa uskutočnilo v júli 2020 nevyplývali žiadne úlohy, ktoré by bolo potrebné vyhodnotiť. Na základe odsúhlaseného programu, ktorý je priložený v prílohe č. 1, sú k jednotlivým bodom programu priradené písomné informácie, ktoré poskytli gestori.

2. Informácie z nasledujúcich aktuálnych oblastí:

2.1. Dohoda Euratom – UK (Brexit) o spolupráci pri mierovom využívaní jadrovej energie (ÚJD SR - p. Rácová)

Bola odprezentovaná stručná história Brexitu – Spojené kráľovstvo vystúpilo z EÚ 31. januára 2020. Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu v článku 101 stanovuje samostatný postup. Po vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ, na zabezpečenie spolupráce so spoločenstvom Euratom, bola na základe vzájomných negociácií uzatvorená tzv. Nuclear Cooperation Agreement. Cieľom dohody je zabezpečiť spoluprácu v oblasti bezpečného a mierového využívania jadrovej energie, vrátane jadrového výskumu. Bol odprezentovaný konkrétny rozsah a formy spolupráce.

2.2. Informácie k vyradovaniu JE Bohunice V1 – nariadenia Rady (Euratom) 2021/100 (MH SR – p. Urminský)

Účelový program financovania na vyradovanie jadrových zariadení z prevádzky a nakladanie s rádioaktívnymi odpadmi sa zriaďuje Nariadením rady Euratom 2021/100. Zabezpečuje pokračovanie podpory EÚ na ďalšie obdobie na roky 2021-2027. V máji 2021 bol zo strany JAVYS, a.s. predstavený nový harmonogram vyradovania JE V1, ktorý predpokladá presun termínu vyradenia 31.12.2027. Vyradovanie aj napriek pandemickej situácii napreduje v dobrom tempe.

2.3. Informácie z Agentúry pre zásobovanie (ESA) (MH SR – p. Pitorák, SE, a.s. – p. Hrapko)

Boli odprezentované body:

- prezentácia stavu implementácie nového IT systému NOEMI Nuclear Observatory and ESA Management of Information – má za cieľ zlepšiť manažment informácií a zmlúv,
- úprava rozpočtu na rok 2021,
- výstupy pracovnej skupiny na bezpečnosť dodávok a ceny a pracovný program,
- rozpočet na rok 2022,

Ciele ESA na rok 2022 sú zabezpečiť dodávky jadrových materiálov pre používateľov v rámci Komunity v krátkom a strednodobom horizonte, umožniť budúce dodávky a posilniť diverzifikáciu a rozvoj spoľahlivých alternatívnych zdrojov jadrových palív, služieb a dizajnu, umožniť súvislé dodávky rádio-izotopov pre medicínske účely, poskytovať komunite expertízy a informácie.

2.4. Program Horizont EUROPA - najnovší vývoj (MŠVVaŠ SR – p. Tabiš)

P. Tabiš predstavil najnovší vývoj v programe Horizont EUROPA (Nariadenie EP a Rady o zriadení rámcového programu pre VaI (2021-2027) Horizont Európa a Rozhodnutie Rady o špecifickom programe – obe boli schválené medzi decembrom 2020 a aprílom 2021 a publikované v Úradnom vestníku EÚ v apríli, resp. máji 2021. Bola schválená aj časť sekundárnej legislatívy (Nariadenie EP a Rady o Európskom technologickom inštitúte (EIT) a jeho Strategickej inovačnej agende; v EP a Rade sa dolaďuje Single Basic Act.

V decembri 2020 bola na Rade dosiahnutá dohoda o Programe pre výskum a odbornú prípravu EURATOM 2021-2025; do programových výborov boli menovaní delegáti. Na CVTI SR boli pre program Horizont Európa zriadené podporné štruktúry – sieť národných kontaktných bodov (NCP).

2.5. Aktuálne informácie z oblasti radiačnej ochrany (ÚVZ SR – p. Drábová)

Pani Drábová odprezentoval stručnú informáciu týkajúcu sa aktivít Úradu verejného zdravotníctva pre oblasť radiačnej ochrany.

2.6. EU taxonómia vo vzťahu k jadrovej energetike – najnovší vývoj (MH SR – p. Husárik)

P. Husárik podal krátku informáciu o tzv. Nariadení o taxonómii (Nariadenie EP a Rady 2020/852), stanovujúcom kritériá určujúce, či sa hospodárska činnosť môže označiť za environmentálne udržateľnú (6 environmentálnych cieľov vrátane zmiernenie zmeny klímy a adaptácie na ňu). V prostredí SR je kľúčové, ako bude v taxonómii zaradená jadrová energetika a zemný plyn. V marci 2021 JRC zverejnilo kľúčovú správu o vplyve jadra na ŽP a ľudské zdravie s pozitívnymi závermi. Následne v júli 2021 vydali správy aj Skupina podľa čl. 31 EURATOM (pozitívne hodnotenie okrem ostrého odporu Nemecka) a Výbor SCHEER (nešťastná formulácia, vyčíta viacero nedostatkov a poskytuje živnú pôdu pre odporcov jadra). Do 8. októbra 2021 môžu štáty materiály ako komplet prijať / odmietnuť – možné termín o dva mesiace predĺžiť. Ide o veľmi spolitizovanú tému s efektom prelievania (spill-over) aj do

ďalších oblastí. SR lobuje za svoje pozície, prebiehajú rokovania v rámci V4, v rámci LMG (SK, CZ, HU, PL, FR, RO, BG, FI, SI) aj na úrovni EÚ.

2.7. Uplatňovanie systému záruk pre jadrové materiály (kap. VII Zmluvy o Euratome) (SE, a.s. – p. Bobák, JAVYS, a.s. – p. Glosz)

Pán Bobák odprezentoval právny základ uplatňovania systému záruk pre jadrové materiály, spoločné inšpekcie MAAE, Euratomu a ÚJD SR v EMO a v EBO. Bolo konštatované, že celkovo klesol počet inšpekcií, hlavne plánovaných. Spoločné inšpekcie zamerané na kontrolu zavezenia AZ boli nahradené samostatnými inšpekciami ÚJD SR na kontrolu AZ a spoločnými postloading inšpekciami. Pribudli short notice inšpekcie a inšpekcie na dodatkový protokol. Bol odprezentovaný pohľad na rok 2021 v EMO, EBO a EMO34.

Pán Glosz odprezentoval plnenie záruk na jadrové materiály v spoločnosti JAVYS, a.s.. Posledná inšpekcia podľa dodatkového protokolu sa v JAVYS, a.s. konala 21.7.2020, pričom inšpektori MAAE sa zaujímali o manipulačný box JE A1, kde odobrali otery as vzorky. V zmysle záznamu ÚJD SR z tejto inšpekcie č. 829/2020 neboli v kontrolovanej oblasti zistené žiadne nedostatky. V roku 2021 bolo plnenie záruk na JM overované inšpektormi MAAE, Euratom a ÚJD SR nasledovne: jednou inšpekciou JM s krátkou dobou ohlásenia na MSVP, dvomi inšpekciami fyzickej inventúry JM (MSVP, Nový sklad), dvomi kontrolami stavu vyradovania – JE V1 a JE A1, jednou inšpekciou v novej MBA pre suchý sklad VJP, jednou samostatnou inšpekciou ÚJD SR v KMP F51J (Sklad IRAO a ZRAM Mochovce). Okrem toho bolo potrebné zaistiť desať možných inšpekcií podľa Dodatkového protokolu v lokalitách Bohunice a Mochovce. Počas všetkých inšpekcií neboli zistené nedostatky v evidenčnej dokumentácii ani v jednej z kontrolovaných oblastí.

3. Rôzne

3.1. Aktuálne informácie o uvedení do prevádzky EMO3 (ÚJD SR – p. Pospíšil)

Pán Pospíšil stručne informoval o povoľovacom (licenčnom) procese – kľúčových subjektoch, význame, fázach. Ďalej podrobnejšie opísal jednotlivé súhlasy alebo povolenia pre stavbu JZ, uvádzanie JZ do prevádzky, prevádzku JZ. Podrobne opísal históriu /míľniky/ povoľovacieho procesu Mochovce 3. a 4. blok. Bola odprezentovaná i informácia o rozklade a identifikované problematické okruhy týkajúce sa EMO34.

3.2. Stručný prehľad o aktivitách JRC (ÚJD SR – p. Rácová)

Boli odprezentované poslanie JRC, pracoviská, organizačná štruktúra a podrobne opísaný výskumný a vzdelávací program Euratom 2021 – 2025. Dňa 30. júna 2021 prijala Európska komisia pracovný program Euratom na roky 2021 – 2022. V oblasti jadrovej syntézy ja stanovená jasná stratégia pre EUROfusion – Európske konzorcium pre rozvoj energie jadrovej syntézy, ktorej cieľom je zabezpečiť úspech medzinárodného megaprojektu ITER.

3.3. Tematické posudzovanie starnutia JE v zmysle smernice Rady 2014/87/Euratom (ÚJD SR – p. Turner)

Smernica Rady 2014/87/EURATOM, ktorou sa mení smernica 2009/71/EURATOM, ktorou sa zriaďuje rámec spoločenstva pre jadrovú bezpečnosť jadrových zariadení EÚ požaduje, aby členské štáty EÚ uskutočnili tematické partnerské hodnotenie každých 6 rokov s prvým hodnotením v roku 2017. Sú stanovené požiadavky vyplývajúce zo smernice. Špecifické tematické zameranie 2017 – 2018 bolo starnutie jadrových zariadení. Jadrové zariadenia v SR, ktoré boli predmetom posudzovania boli jadrové elektrárne v prevádzke a vo výstavbe: EBO V-2, EMO12 a EMO34. Bol odprezentovaný metodický rámec, míľniky a nálezy za SR a za celú EÚ.

3.4. Informácie z jednotlivých rezortov podľa rozdelenia gestorstva/spolugestorstva k jednotlivým článkom Zmluvy o Euratome (ÚPV SR – p. Marčoková)

P. Marčoková z ÚPV informovala podľa čl. 16 o počtoch prihlášok v oblasti jadrovej energetiky podaných na ÚPV SR a v krátkosti predstavila aktuálne činnosti a prebiehajúce aktivity ÚPV SR.

4. Záver

- 4.1. V rámci jesenného zasadnutia MRKS Euratom boli prezentované témy podľa schváleného programu, ku ktorému zástupcovia z rezortov, z ostatných ÚOŠS a ďalších inštitúcií podľa gestorstva/spolugestorstva odprezentovali alebo zaslali písomné informácie.**
- 4.2. K bodu 2.6 zaradiť na jarné stretnutie MRKS EURATOM 2022 aktuality od MH SR o EÚ taxonómii.**
- 4.3. Ďalšie zasadnutie MRKS Euratom sa uskutoční na jar 2022 predbežne v mesiaci máj na ÚJD SR v Bratislave a bude opäť koordinované so strategickou RKS. V prípade pretrvávajúcej pandemickej situácie sa zasadnutie uskutoční online formou.**

V Bratislave, dňa 30. novembra 2021

Zapísala: Ing. Marcela Karellová, ÚJD SR

**Schválili: RNDr. Mikuláš Turner
GRS 200**

**Ing. Eduard Metke, CSc.
podpredseda ÚJD SR/predseda MRKS Euratom**

Zoznam najviac používaných skratiek v texte:

<i>EK/Komisia</i>	-	<i>Európska komisia</i>
<i>ESA</i>	-	<i>Euratom Supply Agency/Zásobovacia agentúra Euratom</i>
<i>EÚ</i>	-	<i>Európska únia</i>

<i>EURATOM</i>	-	<i>Európske spoločenstvo pre atómovú energiu</i>
<i>IRRS</i>	-	<i>IRRS Integrated Regulatory Review Service</i>
<i>JAVYS</i>	-	<i>Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť</i>
<i>JE</i>	-	<i>jadrová elektrárňa</i>
<i>JRC</i>	-	<i>Spoločné výskumné centrum</i>
<i>MH SR</i>	-	<i>Ministerstvo hospodárstva SR</i>
<i>MŠVVaŠ SR</i>	-	<i>Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR</i>
<i>MV SR</i>	-	<i>Ministerstvo vnútra SR</i>
<i>MRKS</i>	-	<i>medzirezortná koordinačná skupina</i>
<i>MZ SR</i>	-	<i>Ministerstvo zdravotníctva SR</i>
<i>MŽP SR</i>	-	<i>Ministerstvo životného prostredia SR</i>
<i>NJF</i>	-	<i>Národný jadrový fond</i>
<i>RKS</i>	-	<i>rezortná koordinačná skupina</i>
<i>SAV</i>	-	<i>Slovenská akadémia vied</i>
<i>SE</i>	-	<i>Slovenské elektrárne</i>
<i>SR/SK</i>	-	<i>Slovenská republika</i>
<i>STU</i>	-	<i>Slovenská technická univerzita</i>
<i>TEG</i>	-	<i>Technical Expert Group</i>
<i>ÚJD SR</i>	-	<i>Úrad jadrového dozoru SR</i>
<i>ÚPV SR</i>	-	<i>Úrad priemyselného vlastníctva SR</i>
<i>ÚVZ SR</i>	-	<i>Úrad verejného zdravotníctva SR</i>

Skratky ČŠ EÚ:

AT – Rakúsko, BG – Bulharsko, CZ – Česká republika, DE – Nemecko, FI – Fínsko, HU – Maďarsko, IT- Taliansko, LU – Luxembursko, NL – Holandsko, PL – Poľsko, RO – Rumunsko, SK – Slovenská republika, SI – Slovinsko